

**NIEBORACZEK** (86) *sb m*

*Oba e oraz o jasne (w tym w drugim e 1 r. błędne znakowanie); -ã- (73), -a- (6); -ã- : -a- MurzHist (3:4), RejPos (34:2).*

*sg N nieborącze (35). ◇ G nieborączka (2). ◇ A nieborączka (4). ◇ V nieborączku (35). ◇ pl N nieborączkowie (4). ◇ G nieborączk(o)w (1). ◇ D nieborączk(o)m (1). ◇ A nieborączki (3). ◇ V nieborączkowie (1).*

*Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII w.*

*Dem. od „nieborak” z neutralizacją funkcji deminutywnej; miser Modrz, Cn; aerumnosus, afflictus, calamitosus, misellus, miserabilis, miserandus, prostratus Cn (86) : [Pleban mówi do sumienia:] Ieslyzes fama proftaczka Niezwodz tego nieboraczka [= kupca]. RejKup Kv; RejWiz 69, 130, 132; SarnUzn B7; Górndworz Dd3; RejPos 68v; ále ci nieborączkowie [illi ipsi supplices] nic v nas nieuprośiwłzy odchodzą. ModrzBaz 144; Górnrzm G3, H4v.*

*W funkcji przydawki orzekającej lub (w zbliżonej funkcji) z elipsą zaimka anaforycznego [w tym: w funkcji przydawki: określa podmiot (11), określa dopełnienie (6), w V (1); z elipsą zaimka: określa podmiot (20), określa dopełnienie (3)] (41): RejJóz O6v; MurzHist B3v, Dv, D4v, F3v, G, I, L3; Fortunny ten co twe córki y młodziuchne łynaczki/ Zetrze/ zniłczy/ á iuż w niwęcz obroci nieborączki LubPs dd6, hh2v; RejWiz 69v, 164, 167v; gdy łzczep zołtanie/ rozmnoży łie krzaczek/ Choć więc czałem zawiędnie/ bário nieboraczek. RejZwierz 72v; Prot A3v; RejPos B, 176, 270v, Oo3v; záłpi czałem łłużká nieboraczek/ iz zámiełzka połługi iákiew/ [...] ázaż by go zá to bić álbo mordować RejZwierc 80, 244v; CzechRzm 70; odpnść [Panie Boże] z niewiádomości grzełzącym: boć nieborączkowie łłpi nie wiedzą co czynią. CzechEp 78; wwiodł go [człowieka] niełłáchetnik [diabeł] z przyrodzoney złołci/ iz náđ wolá Pána łtworzyłciela łwego/ nędzny owoc z drzewá iadł zázaznego. Tu ná nieborączká przyłzłá wielka trwogá/ gdy widział iz wypadł z łálki Pána Bogá ArtKanc B19; CzahTr L2v; KlonWor 78; PudłDydo A2.*

*~ W wypowiedziach osoby mówiącej o samej sobie (w sg a. pl) (14): Czoł wđdy każełz nieborączkom iuż nam daley czynić RejJóz P, G2, I6; RejKup n5, dd7v; LubPs Fv, L4v, aa2; RejPos 72, 230; Bo wđdy ci/ ták mniemam od I. M. pokoy łwoy máia: á my łię nieborączkowie przed I. M. ołedzić nie możemy. CzechEp 14; PudłFr 60; ArtKanc D9; By mi náwet ná brzegu łtoiać źerdkę wydał/ Ktoreybym łię tonący nieboraczek chwytał. CzahTr Cv. ~*

*W wołaczu (36): LubPs B6v, K2v; poruczam cie Bogu/ Strzełzże łie nieborączku márníego náłogu. RejWiz 176, 27v, 107; A ty nieborączku/ á ty nędzny człowiecze á páłterzyku oney owieczki łwey/ oney dułzyczki łwoiey [...] nic łie nie łęka RejPos 124v, B, 10, 13, 26v, 27 (30); Bário łie ná tym nieborączkowie żydowie myłicie/ gdy ták zle o náłzym Iezufie Panie [...] trzymaćie. CzechRzm 70; PaprPan Ff3.*

*Wyrażenia: »nędzny nieboraczek« (10): Nalezlichmy y łukienkę [...] Rozdrapaną roskrwawioną a iego ni znaczek A tak ci nam marnie zgiął nędzny nieboraczek RejJóz O6v; O Pánye yam yełt łłúłká twoy nędzny nyeboraczek LubPs aa2, Fv; RejPos B [2 r.], 40, 87, 176, [279]; RejZwierc 244v.*

*»nieboraczek ubogi« (1): O nieborączku vbogi/ gdybył to łobie rozważyć chciał/ iáko łzczęłliwy iełt káždy/ [...] kto łie cudzemi przełtrzeza przygodámi. RejPos 196v.*

*Synonimy cf* NIEBORAK.

ZCh